

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารความเครียดและการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ที่มารับการรักษาที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความน่าเชื่อถือของสื่อกับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษากับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษากับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ทั้งนี้ ได้มีการตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้ คือ
 - 4.1 ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาแตกต่างกัน
 - 4.2 ความน่าเชื่อถือของสื่อมีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
 - 4.3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษามีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
 - 4.4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
 - 4.5 ความเครียดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้ป่วยหญิงที่เป็นมะเร็งเต้านม อายุ 20-50 ปี โดยเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากผู้ป่วยหญิงที่เป็นมะเร็งเต้านม มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก หน่วยรังสีรักษา/เคมีบำบัด ของสถาบันมะเร็งแห่งชาติ จำนวน 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionair) ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การเปิดรับข่าวสาร ความเครียด และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มารับการรักษาที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นได้ใช้การหาค่าความแตกต่างแบบ t-test, One-Way ANOVA, และ Scheffe test และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ ต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร

ผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งเต้านมทั้งหมด 291 คน ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา อีกทั้งส่วนมากประกอบอาชีพ แม่บ้าน มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีบุตรจำนวน 1 – 2 คน และมีระยะเวลาของการเป็นโรคนาน 6-12 เดือน

ส่วนที่ 2 ความน่าเชื่อถือของสื่อ

ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมให้ความเชื่อถือสื่อมวลชนในระดับ ต่ำ โดยสื่อที่ให้ความเชื่อถือมากที่สุดได้แก่ โทรทัศน์ รองลงมาคือ นิตยสาร วิทยุและหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ สำหรับสื่อเฉพาะกิจนั้น ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมให้ความเชื่อถือในระดับ ต่ำ โดยให้ความเชื่อถือสื่อ แผ่นพับมากที่สุด รองลงมาคือ โปสเตอร์และใบปลิว ตามลำดับ และในส่วนสื่อบุคคล ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมให้ความเชื่อถือสื่อบุคคลในระดับ ปานกลาง โดยให้ความเชื่อถือ แพทย์/พยาบาล มากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน ญาติพี่น้อง ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมให้ความเชื่อถือสื่อมวลชน คือ โทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ นิตยสาร สำหรับสื่อเฉพาะกิจ ให้ความเชื่อถือสื่อ แผ่นพับ รองลงมาคือ โปสเตอร์ ส่วนสื่อบุคคลพบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมให้ความเชื่อถือ แพทย์/พยาบาล มากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน โดยภาพรวมผู้ป่วยมะเร็งเต้านมให้ความเชื่อถือทั้งสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลอยู่ในระดับ ต่ำมาก

ส่วนที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา

ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมจากสื่อมวลชนในระดับต่ำ โดยสื่อที่ได้รับมากที่สุดได้แก่ โทรทัศน์ รองลงมาคือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์และวิทยุ ตามลำดับ ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษาจากสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับต่ำมาก โดยพบว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมเปิดรับข่าวสารเรื่องดังกล่าวจากแผ่นพับ มากที่สุด รองลงมาคือ ไปสเตอร์และใบปลิว ตามลำดับ

และการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษาจากสื่อบุคคลนั้น พบว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมเปิดรับข่าวสารจาก แพทย์/พยาบาล มากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงานและญาติพี่น้อง ตามลำดับ ซึ่งผู้ป่วยมะเร็งเต้านมมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

กล่าวโดยสรุป ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมจากสื่อมวลชน คือ โทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมาคือ นิตยสาร สำหรับสื่อเฉพาะกิจเปิดรับจากแผ่นพับ มากที่สุด รองลงมาคือ ไปสเตอร์ ส่วนสื่อบุคคลพบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษาจาก แพทย์/พยาบาลมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แต่ในภาพรวมผู้ป่วยมะเร็งเต้านมมีการเปิดรับทั้งสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลในระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 ความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมมีความเครียดอยู่ในระดับ มาก เกือบทั้งหมด รองลงมา มีความเครียดอยู่ในระดับ ปานกลาง เล็กน้อย ปกติ และต่ำมาก ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ส่วนใหญ่ ปฏิบัติตัวเพื่อสร้างความแข็งแรงให้ร่างกายและจิตใจ รองลงมา ปฏิบัติตัวปานกลางและมาก ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาต่างกัน

1. อายุ

พบว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอายุต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ วิทยุ แผ่นพับ โบปลิว สามี ญาติพี่น้อง และเพื่อน/เพื่อนร่วมงาน ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

แต่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไปสเตอร์ สามี บิดา/มารดา แพทย์/พยาบาล ต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

2. การศึกษา

พบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีการศึกษาต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ ไปสเตอร์ โบปลิว สามี บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง แพทย์/พยาบาล ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน)

แต่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีการศึกษาต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงานต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

3. อาชีพ

พบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอาชีพต่างกันมีการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ โบปลิว สามี บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง และแพทย์/พยาบาล ไม่ต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

แต่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอาชีพต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

4. รายได้

ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีรายได้ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลทุกประเภท ยกเว้นจากญาติพี่น้อง ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

พบว่า แต่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน/สื่อเฉพาะกิจและจากสื่อญาติพี่น้องต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

5. จำนวนบุตร

พบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ โบปปลิว สามี บิดา/มารดา เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แพทย์/พยาบาล ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

แต่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ นิตยสาร และญาติพี่น้อง แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

6. ระยะเวลาของการเป็นมะเร็งเต้านม

พบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีระยะเวลาของการเป็นโรคต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ แพทย์/พยาบาล ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

แต่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีระยะเวลาการเป็นโรคต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ โบปปลิว สามี บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงานแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

สมมติฐานข้อที่ 2 ความน่าเชื่อถือของสื่อมีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

ความน่าเชื่อถือของสื่อด้าน นิตยสาร โบปปลิว บิดา/มารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2)

แต่ความน่าเชื่อถือของสื่อด้าน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ สามี ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แพทย์/พยาบาล มีความสัมพันธ์กับความเครียดและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางลบ (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2)

สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

การเปิดรับข่าวสารจาก นิตยสาร โปสเตอร์ โบปปลิว บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง แพทย์/พยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3)

แต่การเปิดรับข่าวสารจาก วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ สามี เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับความเครียดและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางลบ (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3)

สมมติฐานข้อที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

ทางด้านร่างกาย

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว สามี บิดา/มารดา เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แพทย์/พยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านร่างกายของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4)

แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านร่างกายของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4)

ทางด้านจิตใจ

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว สามี บิดา/มารดา เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านจิตใจของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4)

แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ นิตยสาร แพทย์/พยาบาล มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวด้านจิตใจของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4)

สมมติฐานข้อที่ 5 ความเครียดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

ความเครียดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 5) โดยพบว่ามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านจิตใจของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5)

แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านร่างกาย (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5)

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนบุตร ระยะเวลาของการเป็นโรคแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรค และการดูแลรักษา แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. อายุ ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โปสเตอร์ บิดา/มารดา แพทย์/พยาบาล แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) และพบว่ากลุ่มอายุ 45-49 ปี มีการเปิดรับข่าวสารจาก โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ สามี บิดา/มารดา และแพทย์/พยาบาล น้อยกว่ากลุ่มอายุ 25-29 ปี อาจเนื่องจากเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิลเลียมส์ บรูค (Williem D. Brooks, 1971: 211-212) นี้ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์มวลชนผู้รับสาร ตามลักษณะทางประชากรด้านอายุไว้ 3 ประการ คือ

1. อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม

2. อายุ เป็นสิ่งกำหนดความแตกต่างในเรื่องความยากง่ายในการชักจูง

3. กลุ่มคนที่มีอายุต่างกัน ลักษณะของการใช้สื่อมวลชนก็แตกต่างกัน

2. การศึกษา ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีการศึกษาต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) และพบว่ากลุ่มที่ไม่เคยเรียนหนังสือ เรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ น้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่มีการศึกษาสูง จะมีความต้องการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ประโยชน์กับตนเองได้และนำข้อมูลไปแลกเปลี่ยนพูดคุยกับคนอื่นได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของรีเวอร์ส ปีเตอร์สัน และ เจนเซน (Revers Peterson and Jensen) ที่กล่าวว่า โดยทั่วไปคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ คนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ในขณะที่คนที่มีการศึกษาต่ำมักจะใช้สื่อ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชรามม์ และโรเบิร์ต (Schramm and Robert) ที่กล่าวว่า หากมีเวลาจำกัดผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะแสวงหาข่าวสารจากสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อประเภทอื่น (อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2539:117)

3. รายได้ ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีรายได้ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และจากญาติพี่น้อง แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) และพบว่ากลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 และ 5,000 – 10,000 บาท มีการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และญาติ พี่น้อง ต่ำกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะผู้มีรายได้น้อยอาจให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพ จึงเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรมะ สตะ เวทิน (2539:116) ที่กล่าวว่า รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ คนที่มีฐานะดีหรือรายได้สูง มักจะใช้สื่อมวลชนมากด้วย

4. อาชีพ ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) และพบว่ากลุ่มที่มีอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย แม่บ้าน มีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน น้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ กลุ่มอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงจึงนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชแรมม์ (Schramm, 1954) ที่กล่าวว่า โดยปกติบุคคลมักจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least effort) หมายความว่าผู้รับสื่อจะเลือกรับสิ่งที่ตนเองสะดวกที่สุดใช้ความพยายามน้อยที่สุด

5. จำนวนบุตร ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ นิตยสาร และญาติพี่น้องต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) และพบว่ากลุ่มที่มีจำนวนบุตรมากกว่า 4 คน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ นิตยสาร และญาติพี่น้อง น้อยกว่ากลุ่มที่มีจำนวนบุตร 1-2 คน และกลุ่มที่ไม่มีบุตรอาจเนื่องจากกลุ่มที่มีจำนวนบุตรมากกว่า 4 คน อาจต้องใช้เวลาในการดูแลบุตร จึงมีเวลาน้อยในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ นิตยสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชแรมม์ (Schramm, 1954) ที่กล่าวว่าบุคคลมักจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least effort)

6. ระยะเวลาที่เป็นมะเร็งเต้านม ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีระยะเวลาที่เป็นโรคมะเร็งเต้านมต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว สามี บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) และพบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาของการเป็นโรคนาน 3 – 4 เดือน, 5 – 6 เดือนและ 6 – 12 เดือน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ สามี บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน น้อยกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาของการเป็นโรคนาน 1 – 2 เดือน อาจเนื่องจากระยะเวลาของการเป็นโรคในช่วง 1-2 เดือนแรกผู้ป่วยสนใจที่จะเปิดรับ

ข่าวสารจากสื่อเกือบทุกชนิด เพื่อจะได้ทราบวิธีการรักษาและตัดสินใจว่าจะไปรักษาแบบใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมูฮาและสมิท (Muha and Smith, 1998) ได้กล่าวไว้ว่าข้อมูลข่าวสารช่วยในการตัดสินใจในการรับการรักษา เพราะข้อมูลข่าวสารทำให้รู้สึกว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นทำให้เข้าใจกับทางเลือกในการรักษา

จากผลการวิจัยทั้งหมดพบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนบุตร ระยะเวลาที่เป็นโรคที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการรักษาแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ แคลปเปอร์ (Klapper, 1960) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกรับข่าวสารที่ตรงกับความสนใจของตน โดยเปิดรับสื่อหรือข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสนับสนุนความคิดของตนและนำไปแก้ไขปัญหาหรืออาจจะมีการเลือกรับรู้และตีความด้วยประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ตามทัศนคติ สภาวะอารมณ์ หรือแรงจูงใจ นอกจากนี้ยังตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ (Selective Process) ที่ว่าข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้าไปยังบุคคลแต่ละด้านจากช่องทางต่าง ๆ นั้นมักจะถูกคัดเลือกลงอยู่ตลอดเวลาตามความสนใจของแต่ละกลุ่ม

ข่าวสารที่น่าสนใจมีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสารจะเป็นข่าวที่ก่อให้เกิดความสนใจเปิดรับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาที่เช่นเดียวกัน ผู้รับสารแต่ละคนมีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน จึงมีการเลือกรับหรือเลือกใช้สื่อ เลือกให้ความสนใจ เลือกรับรู้ เลือกตีความหมาย เลือกจดจำ ข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพร อติเรกโชติกุล (2542) ที่ได้ศึกษาการเปิดรับสื่อความรู้ ทักษะคติกับการตรวจมะเร็งเต้านมของสตรีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าสตรีที่มีอายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา ต่างกันมีการศึกษาเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมแตกต่างกัน และมุฮา, สมิท (Muha and Smith, 1998) ได้ศึกษาการใช้และการเลือกแหล่งในการหาข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์ในการบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมะเร็ง พบว่า ข้อมูลข่าวสารช่วยในการตัดสินใจในการรักษา เพราะข้อมูลข่าวสารทำให้รู้สึกว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นและทำให้เข้าใจกับทางเลือกในการรักษาต่าง ๆ ทำให้สามารถเลือกการรักษาได้ดีขึ้น อายุและการรักษามีผลต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอย่างมาก นอกจากข้อมูลข่าวสารจากบุคลากรทางแพทย์แล้ว ยังมีแหล่งอื่น ๆ อีก เช่น ผู้ป่วยคนอื่น เพื่อน ญาติ

สมมติฐานข้อที่ 2 ความน่าเชื่อถือของสื่อมีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าความน่าเชื่อถือสื่อด้าน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ไปสเตอร์ แผ่นพับ สามี ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แพทย์/พยาบาล มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2) แสดงว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมยิ่งมีความเชื่อถือสื่อมากทำให้ความเครียดลดลง จากการวิจัยความน่าเชื่อถือที่ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมมีต่อสื่อมวลชนจะพบว่า ผู้ป่วยให้ความเชื่อถือ โทรทัศน์มากที่สุด (ตารางที่ 13) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีภาพและเสียง และนำเสนอภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้ชมเห็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ทำให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อถือสูง ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ใช้เขียนหรือพิมพ์เป็นหลักสามารถนำกลับมาอ่านได้อีก จะทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดี นอกจากนี้ สื่อ แผ่นพับ เป็นสื่อที่ผู้ป่วยให้ความเชื่อถือมากที่สุด (ตารางที่ 13) แผ่นพับและไปสเตอร์เป็นสื่อเฉพาะกิจที่มีประสิทธิภาพในการณรงค์เผยแพร่ความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของอาดัมส์ (ASAMS, 1971) ที่กล่าวว่าการใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง เมื่อผู้ป่วยทราบว่าเป็นมะเร็งเต้านมและมาพบแพทย์ที่โรงพยาบาลจะได้รับแจกแผ่นพับไปอ่านเพื่อให้เข้าใจเรื่องโรคและการรักษาและสำหรับสื่อ บุคคลผู้ป่วยให้ความเชื่อถือ แพทย์/พยาบาลมากที่สุด (ตารางที่ 17) เพราะเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้และใกล้ชิดกับผู้ป่วย ในการให้คำแนะนำด้านสุขภาพ อีกทั้งการสื่อสารเป็นแบบเผชิญหน้าซึ่งสามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ป่วยได้ สามารถปรับเนื้อหาของสารให้ยืดหยุ่น โดยปกติคนเราเมื่อเจ็บป่วยย่อมต้องปรึกษาผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ เพื่อขอคำแนะนำ ตลอดจนตอบข้อซักถามและรักษาอาการเจ็บป่วยให้ทุเลาลงได้ แพทย์/พยาบาล จึงเป็นบุคคลที่สามารถให้ความไว้วางใจได้มากกว่าสื่อบุคคลอื่น ทำให้ผู้ป่วยเชื่อถือไว้วางใจรวมทั้งเชื่อในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดตามทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) เรื่องความรู้ความชำนาญ (Competence Credibility) ของโรเจอร์สและชูเมกเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971) (อ้างถึงในเสถียร เษยประทีป, 2526:206) ที่กล่าวว่าความน่าเชื่อถือคือระดับของความรู้สึที่ผู้รับรู้สึกว่าผู้ส่งสารเป็นผู้ที่น่าไว้วางใจ (Trustworthy) และมีความเชี่ยวชาญ (Competent)

สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ สามี เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับความเครียดและความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางลบ (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3) แสดงว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมยิ่งเปิดรับข่าวสารจากสื่อที่กล่าวมาแล้วนี้มากเท่าไรทำให้มีความเครียดลดลง อาจเนื่องจากข้อมูลข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ มักจะให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษาทำให้เกิดทัศนคติต่อข้อมูลข่าวสารค่อนข้างดีแต่ก็ยังคงต้องการข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น ส่วนสื่อจากสามี เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน มักจะเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสารคำแนะนำอย่างจริงใจซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมลดความเครียดได้

โดย เดลและคณะ (Dale and et al. 2000) ซึ่งเสนอทฤษฎีการจัดการความไม่แน่นอน ได้กล่าวไว้ว่าการสื่อสารเป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการจัดการประเมินความไม่แน่นอน ซึ่งความไม่แน่นอนนี้เป็นเรื่องของความไม่รู้และการขาดข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลข่าวสารแล้วก็สามารถลดความไม่แน่นอนลงได้ ซึ่งสัมพันธ์กับอารมณ์และความรู้สึก ความไม่แน่นอนทำให้อารมณ์หวั่นไหวหรือทำให้อารมณ์สงบและมีผลต่อการตัดสินใจ การหาข้อมูลข่าวสารอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการ หากเป็นข้อมูลที่ทำให้เกิดความสับสนทางอารมณ์หรือทำให้เกิดความเครียดเพิ่มขึ้น จึงหลีกเลี่ยงข้อมูลข่าวสารด้านการมีปฏิสัมพันธ์หรือเหตุการณ์ที่มีข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องการอยู่แล้ว เลือกรับรู้ เลือกสนใจเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ

นอกจากนี้ บราวน์และแมคเอลวิน (Brown 1980:4, Mc Elveen 1978:320) ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด โดยเฉพาะการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ รองลงมาจะเป็นกลุ่มญาติพี่น้องและกลุ่มเพื่อน แรงสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารหรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจ

สมมติฐานข้อที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษา มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านร่างกายและการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการรักษาจากสื่อ นิตยสาร แพทย์/พยาบาล มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านจิตใจ (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4) อาจเนื่องจากสื่อ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร เป็นสื่อที่ใช้เขียนหรือพิมพ์เป็นหลักสามารถนำกลับมาอ่านได้อีกมีทั้งเนื้อหาและภาพประกอบจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างได้อ่านและเกิดความรู้ความเข้าใจได้ดีกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ราคอฟสกี และแอสซาฟ (Rakowski and Assaf, 1990) ได้ศึกษาถึงการหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ พบว่ากลุ่มที่มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารมากมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับสุขภาพด้านอื่น ๆ มากด้วย นอกจากนี้การเปิดรับสื่อจากแพทย์/พยาบาล ซึ่งเป็นสื่อบุคคลที่มีความรู้ให้คำแนะนำทางด้านสุขภาพและการสื่อสารเป็นแบบเผชิญหน้า สามารถจัดการเลือกรับสารและปรับเนื้อหาของสารให้ยืดหยุ่นได้ คนเราเมื่อเจ็บป่วยย่อมต้องปรึกษาผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ เพื่อขอคำแนะนำตลอดจนตอบข้อซักถามและรักษาอาการเจ็บป่วยให้ทุเลาลงได้ ผู้ป่วยมะเร็งจึงรู้สึกว่าเป็นผู้ที่น่าไว้วางใจและมีความเชี่ยวชาญทำให้เกิดความเชื่อมั่นในแพทย์ที่รักษา ไม่กลัวโรคที่เป็นอยู่มีกำลังใจต่อสู้กับโรค ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วัชรภรณ์ เปาโรหิตย์, 2549:81 – 115 ได้ศึกษาพบว่าหลังจากผู้ป่วยมะเร็งเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลรักษาแล้ว ผู้ป่วยก็จะยอมรับรู้และทำตามสื่อและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

สมมติฐานข้อที่ 5 ความเครียดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเครียดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวทางด้านจิตใจของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5) อาจเนื่องจากเมื่อผู้ป่วยทราบว่าเป็นมะเร็งเต้านม เมื่อมาพบแพทย์จะได้รับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำจากแพทย์หรือพยาบาล ในด้านการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง เมื่อได้รับการดูแลรักษาตามขั้นตอนของโรคมะเร็งทำให้ผู้ป่วยตัดสินใจด้วยตัวเองได้ในการที่จะปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามแผนการรักษาของแพทย์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดตามทฤษฎีความเครียดของลาซารัส (Lazarus, 1986) ซึ่งกล่าวว่าการเผชิญกับความเครียด (Coping) จะเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อบุคคลที่เผชิญกับความเครียด บุคคลจะเลือกหรือรู้จักเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง โดยการประเมินการตัดสินใจ (Cognitive Appraisal) ของผู้ป่วยจะได้จากการประเมินภาวะความเครียด (Stress Ful) โดยพิจารณาว่าความเครียดนั้นเป็นเรื่องที่คุกคาม (Threat) ต่อหน้าที่การงานและศักยภาพในชีวิตต่อไปในอนาคต เช่น ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ถูกตัดเต้านมทิ้ง เมื่อมีความเครียดจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ป่วยแสวงหาการปฏิบัติตัวในการลดความเครียดนั้น เช่น ด้วยการหาความรู้ การฟังคำปรึกษาแนะนำจากทีมสุขภาพ เป็นต้น (แผนกวิชาการพยาบาลจิตเวช, 2549 : 34-36)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสาเหตุอาจเป็นเพราะว่ามีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจน้อยมาก ดังนั้นจึงควรมีการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการรักษาเพิ่มมากขึ้นทั้งปริมาณความถี่และความต่อเนื่องในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใน ทุก ๆ สื่อ โดยสื่อมวลชนควรเน้นให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ให้มาก เนื่องจากเป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับและให้ความเชื่อถือมากที่สุด

ในส่วนของสื่อเฉพาะกิจมีการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำมากและสื่อ แผ่นพับเป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับและเชื่อถือมากที่สุดจึงน่าจะเผยแพร่สื่อแผ่นพับในแหล่งชุมชนสถานที่ทำงานให้มากขึ้น

สำหรับสื่อบุคคลนั้นผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาและมีความเชื่อถือ แพทย์/พยาบาล อยู่ในระดับปานกลางและพบว่าการเปิดรับและมีความเชื่อถือข่าวสารเกี่ยวกับโรค การดูแลรักษาจากแพทย์/พยาบาลมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานด้านสาธารณสุขควรเห็นความสำคัญของบุคลากรทางแพทย์และพยาบาล ควรจัดเป็นทีมให้คำแนะนำในแต่ละหน่วยที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและติดตามเข้าไปเยี่ยมถึงชุมชน เพื่อให้การรักษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในด้านความต่อเนื่องในการรักษาทำให้ผู้ป่วยมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคมะเร็งเต้านม

2. จากการที่ผู้วิจัยได้พูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างพบว่า บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เป็นกำลังใจในการรักษามากที่สุดคือ สามี บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน เพราะผลข้างเคียงจากการรักษาโรคมะเร็งเต้านมโดยเฉพาะการฉายแสง การให้เคมีบำบัดมีมากมาย ผู้ป่วยรู้สึกท้อแท้หมดหวัง ดังนั้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโรคและการรักษาควรเน้นไปที่สื่อบุคคลเหล่านี้ด้วย แม้ว่าจากผลการวิจัย การเปิดรับสื่อจาก สามี บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน จะน้อยกว่าแพทย์/พยาบาล ก็ตาม แต่บุคคลเหล่านี้จะมีส่วนช่วยในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารกับกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญและใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด โดยเฉพาะการสนับสนุนทางด้านอารมณ์รองลงมาคือกลุ่มญาติพี่น้องและกลุ่มเพื่อน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาว่าเนื้อหาข่าวสารเรื่องโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษาที่ปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. การออกแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ควรมีการวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เนื่องจากบางประเด็นที่ต้องการศึกษาค่อนข้างกระทบกระเทือนความรู้สึกและค่อนข้างละเอียดอ่อนจะทำให้ได้ข้อมูลการเปิดรับข่าวสารหรือข้อมูลอื่น ๆ มากขึ้น